

ไตรภาคีอำนาจ

Tripartite Power

พิศิษฐ์ เชาวน์ลักษณะสกุล¹

Phisit Chaovaluksakul

sakdipatchao@gmail.com

Received: 05/07/65 Revised: 28/07/65 Accepted: 28/07/65

บทคัดย่อ

ความขัดแย้งในสังคมไทยปัจจุบันไม่ได้เกิดจากชนชั้น แต่เกิดจากการมีสิทธิอำนาจ ทำให้เกิดสองกลุ่มพลังทางการเมืองคือ กลุ่มที่มีสิทธิอำนาจกับกลุ่มไม่มีสิทธิอำนาจ สำหรับกลุ่มพลังสังคมในสังคมการเมืองไทยปัจจุบันประกอบด้วย “กลุ่มรัฐพันลึก” ถือเป็นกลุ่มที่มีสิทธิอำนาจในปัจจุบัน และ “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” เป็นกลุ่มที่ไม่มีสิทธิอำนาจ และเป็นคู่แข่งหลักในสังคมการเมืองไทยปัจจุบัน ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างมีผลประโยชน์แอบแฝง จึงทำให้แต่ละกลุ่มยังสามารถประสานประโยชน์กันได้ แต่หากความขัดแย้งของทั้งสองกลุ่มไม่สามารถประสานประโยชน์แอบแฝงได้ ก็เชื่อว่าความขัดแย้งนี้จะอยู่กับสังคมไทยอีกยาวนาน แต่ก็ยอมรับว่า ความขัดแย้งสามารถทำให้โครงสร้างมีการเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนประเภทของการเปลี่ยนแปลง ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลง และขนาดของการเปลี่ยนแปลงนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง เช่น อำนาจของกลุ่ม ความกดดันของกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มพลังภายนอกหรือพลังทุนนิยมโลกเข้ามาเป็นตัวแปรสนับสนุน

คำสำคัญ: กลุ่มรัฐพันลึก; กลุ่มพลังประชาธิปไตย; กลุ่มพลังภายนอก

¹นักวิชาการอิสระ

Abstract

The conflicts in Thai society today arise from authority, not from social class. This gave rise to two political power groups; having authority and no authority. The social groups in current Thai political society consist of “deep states ” which have authority and “democracy groups” which have no authority. They are the main conflict in Thai political society today. Each group has latent interests. Therefore, the groups can be coordinated. If both groups were unable to coordinate the latent interests, the conflict will remain in Thai society for a long time. The conflict causes the structure to change in any form, speed and magnitude depending on the conditions of the change such as group power, group pressure especially external forces or global capitalism that come in as support variables.

Keyword: deep states; democracy groups; external forces

เนื้อหาสาระ

นับตั้งแต่พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ทำการรัฐประหารรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร เมื่อปี 2549 เป็นต้นมา ความขัดแย้งในรัฐไทยก็เกิดต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และการขัดแย้งดังกล่าวทำให้สังคมไทยเกิดเป็น 2 กลุ่มพลังทางการเมืองขึ้น กลุ่มพลังการเมืองแรก เริ่มตั้งแต่กลุ่มพลังทางการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง อันเป็นผลมาจากรัฐธรรมนูญ ปี 2540 จนเกิดรัฐบาลไทยรักไทยโดยการนำของทักษิณ ชินวัตร ซึ่งต่อไปผู้เขียนขอเรียกว่า “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” และต่อมา “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” ก็ได้รับการต่อต้านจากกลุ่มพลังอำนาจที่สองที่ร่วมกันต่อต้านขบวนการประชาธิปไตยในนามของ “กลุ่มพันธมิตร” และใช้สื่อเหลืองเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม เพื่อจะสื่อต่อสาธารณชนทั่วไปว่ากลุ่มนี้ให้การสนับสนุนชนชั้นสูง ทำให้กลุ่มนี้เกิดการเมืองเปิดที่ประชาชนคนชั้นกลางในเมืองเข้ามามีส่วนร่วมสูง มักประกอบด้วย ทหาร ตำรวจ ตุลาการ ข้าราชการที่มีตำแหน่งบริหารราชการในรัฐปกติ แต่ร่วมทำกิจกรรมแอบแฝงที่มีอำนาจเหนือรัฐปกติ โดยกระทำการแบบไม่เปิดเผยหรือกระทำแบบลับๆ และสามารถสร้างสถานการณ์เพื่อสั่นคลอนรัฐปกติหรือเพื่อนำไปสู่การรัฐประหารล้มล้างรัฐปกติ มีกรอบแบบไม่เป็นทางการ ในการรักษาหรือคงไว้ซึ่งผลประโยชน์ด้านสถาบันของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าประสงค์ร่วมกัน ไม่ต้องรับผิดชอบสังคมและไม่ต้องแสวงหาความชอบธรรม ซึ่ง เกษียร เตชะพีระ เรียกกลุ่มพลังทางการเมืองนี้ว่า “กลุ่มรัฐพันลึก” โดย เออเชนี เมริโอ ให้ความจำกัดความว่าเป็น กลุ่มอำนาจที่ร่วมกันต่อต้านขบวนการประชาธิปไตยหรือการเมืองเปิดที่ประชาชนในวงกว้างมีส่วนร่วมสูงมักประกอบด้วย ทหาร ตำรวจ ตุลาการ ข้าราชการที่มีตำแหน่งบริหาร

ราชการในรัฐูปกติ แต่ร่วมทำกิจกรรมแอบแฝงที่มีอำนาจเหนือรัฐูปกติ โดยกระทำการแบบไม่เปิดเผยหรือกระทำแบบลับๆ และสามารถสร้างสถานการณ์เพื่อสั่นคลอนรัฐูปกติหรือเพื่อนำไปสู่การรัฐประหารล้มล้างรัฐูปกติ มีกรอบแบบไม่เป็นทางการ ในการรักษาหรือคงไว้ซึ่งผลประโยชน์ด้านสถาบันของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าประสงค์ร่วมกัน ไม่ต้องรับผิดชอบสังคมและไม่ต้องแสวงหาความชอบธรรม (อ้างใน เกษียร เตชะพีระ, มติชนสุดสัปดาห์, 27 พ.ค. 2559) และ "กลุ่มรัฐพันลึก" ก็ได้รับชัยชนะในที่สุด เมื่อเกิดการรัฐประหารเมื่อปี 2549 และนำไปสู่การตั้งรัฐบาลชั่วคราวของคณะรัฐประหารคือ รัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เพื่อมาทำภารกิจร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ปี 2550 และจัดการเลือกตั้งอีกครั้ง

"กลุ่มพลังประชาธิปไตย" หลังจากพรรคไทยรักไทยถูกยุบพรรค กลุ่มไทยรักไทยเดิมก็รวมตัวกันในนาม "พรรคพลังประชาชน" โดยการนำของ สมัครงษุณทรเวช ที่ได้ชื่อว่าเป็นรอยแวลลิสต์คนสำคัญคนหนึ่ง ในสมัยเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ก็เพื่อหวังที่จะให้เข้ามาประสานประโยชน์กับ "กลุ่มรัฐพันลึก" แต่เมื่อผลการเลือกตั้ง "กลุ่มพลังประชาธิปไตย" ชนะการเลือกตั้ง นายสมัครงษุณทรเองก็ถูก "กลุ่มรัฐพันลึก" โต้กลับโดยใช้ "ตุลาการภิวัตน์" ตกจากเก้าอี้นายกรัฐมนตรีไป ธานี เกตวงกต, (2553) สรุปการใช้อำนาจตุลาการภิวัตน์ช่วงนี้ว่า ความเป็นสถาบันของศาลรัฐธรรมนูญมีการเปลี่ยนแปลงที่ออกมาลักษณะของปรากฏการณ์ที่เรียกว่าตุลาการภิวัตน์ อันหมายถึงการที่ศาลรัฐธรรมนูญได้ใช้อำนาจอย่างกว้างขวางในการตัดสิน มีคำตัดสินที่ออกมาลักษณะเหมือนกัน คล้ายคลึงกันและคดีดังกล่าวยังเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับคดีทางการเมือง จนกลายเป็นเหมือนถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของผู้มีอำนาจเช่น

การตัดสินใจให้การเลือกตั้ง 2 เมษายน 2549 เป็นโมฆะกรณียุบพรรคไทยรักไทย และกรณีขมิบไปบนไปของสมัคร สุนทรเวช กรณียุบพรรคพลังประชาชน (ชั้นย เกตวงกต, 2553)

“กลุ่มพลังประชาธิปไตย” จึงได้ผลักดันน้องเขยอดีตนายกฯ ทักษิณชคือ สมชาย วงศ์สวัสดิ์ ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีแทน แต่ก็ได้รับการต่อต้านจาก “กลุ่มพันธมิตร” กองหน้าสำคัญของ “กลุ่มรัฐพันลึก” จนต้องมีการใช้ “ตุลาการภิวัฒน์” ยุบพรรคพลังประชาชนอีกครั้ง และกลุ่มรัฐพันลึกก็ไปดำเนินการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ในค่ายทหาร จนได้รับรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (ยุคติ มุกดาสนิทและ อุเชนทร์ เชียงสน, 2555.) มาบริหารประเทศในฐานะตัวแทน “กลุ่มรัฐพันลึก”

แต่รัฐบาลอภิสิทธิ์ ก็ได้รับการต่อต้านจาก “กลุ่มคนเสื้อแดง” ที่ถือว่าเป็น กองหน้าของ “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” นอกสภา จนมีการปราบปรามกลุ่มคนเสื้อแดงอย่างหนักเมื่อเมษายน ปี 2553 และในที่สุดก็ต้องมีการจัดการเลือกตั้งใหม่อีกครั้งในปี 2554 ครั้งนี้ “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” ได้เปลี่ยนพรรคใหม่จาก พรรคพลังประชาชนที่ถูกยุบพรรคไปมาเป็นพรรคเพื่อไทย โดยการนำของ ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร น้องสาวของทักษิณ ผลการเลือกตั้งปรากฏว่ายิ่งลักษณ์ชนะ การเลือกตั้งทั่วไปอย่างถล่มทลาย ได้รับการโปรดเกล้าเป็นนายกรัฐมนตรี ถือเป็นผู้นำรัฐบาลของ “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” อีกครั้ง (สุรชาติ บำรุงสุข, 2563)

แต่ก็เช่นเดิม แม้ “กลุ่มพันธมิตร” อันเป็นกองหน้าของ “กลุ่มรัฐพันลึก” เดิม อ่อนกำลังลงหลังจากผู้นำกลุ่มถูกลอบสังหารและถูกดำเนินคดีหลายคดี แต่ก็เกิดกองหน้าใหม่ ภายใต้ชื่อ “กลุ่มกปปส.” นำโดยสุเทพ เทือกสุบรรณ ที่ได้ ล่าออกจากพรรคประชาธิปัตย์อันเป็นตัวแทนในสภาให้กับ “กลุ่มรัฐพันลึก” ต้อง ออกมานำนอกสภา และต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์อย่างหนัก โดยชูประเด็น ล้ม

พ.ร.บ.นิรโทษกรรมสุดซอย จนยิ่งลักษณะต้องลาออกและยุบสภาในที่สุด เพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ แต่ปรากฏว่าพรรคประชาธิปัตย์ได้บอยคอตการลงสมัครรับเลือกตั้งคราวนั้น โดยประสานกับกลุ่ม กปปส.ของสุเทพออกมาต่อต้านนอกสภา สุดท้ายก็เกิดการรัฐประหารอีกครั้งโดยการนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในนาม คสช. และดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเอง ซึ่งสุเทพได้ออกมากล่าวภายหลังว่าได้วางแผนการโค่นล้มรัฐบาลยิ่งลักษณ์กับพลเอกประยุทธ์ฯมาตั้งแต่ปี 2553 ก่อนการรัฐประหาร (เนาวรัตน์ สารานุกรม, 2557)

เมื่อร่างรัฐธรรมนูญ 2560 เสร็จ ก็มีการจัดการเลือกตั้งและพลเอกประยุทธ์ฯก็กลับมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง แม้พรรคพลังประชารัฐที่สนับสนุนพลเอกประยุทธ์ฯจะไม่ชนะการเลือกตั้ง แต่จากกติกาของรัฐธรรมนูญปี 2560 ที่เอื้อประโยชน์ให้พลเอกประยุทธ์ฯ เป็นนายกรัฐมนตรี จนได้รับฉายาว่า “รัฐบาลสีบรอดอำนาจ” จึงนับเป็นชัยชนะของ “กลุ่มรัฐพันลึก” อีกครั้ง

แต่ปรากฏว่า “กลุ่มพลังประชารัฐ” ก็เกิดกองหน้าใหม่ขึ้นมา ในนามของ “กลุ่มคณะราษฎร” และดูเหมือนจะปราศจากการจัดตั้งจากพรรคการเมือง เช่นเดียวกับกลุ่ม “เสื้อแดง” และกลุ่ม “กปปส.” เป็นพลังบริสุทธิ์เกิดขึ้นนักเรียน นิสิต นักศึกษาโดยมีเป้าหมายที่แหลมคมกว่าทั้งสองกลุ่ม กล่าวคือทั้งกลุ่มเสื้อแดงและกลุ่มกปปส.ที่มีเป้าหมายก็เพียงเพื่อเปลี่ยนรัฐบาลเท่านั้น แต่ “กลุ่มคณะราษฎร” ต้องการเปลี่ยนโครงสร้างสังคมไทยปัจจุบัน (กนกรัฐ เลิศชูสกุล และธนาพงศ์ เกิงไพบูลย์, 2564.) ที่พวกเขา มองว่าล้มล้าง และเป็นอุปสรรคต่ออนาคตของพวกเขา แม้รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ฯจะใช้ทั้งความรุนแรงเข้าปราบปราม และใช้ตุลาการภิวัตน์เข้าจัดการ ก็ดูเหมือนว่าความบริสุทธิ์ของ “กลุ่มคณะราษฎร” จะได้รับความชอบธรรมจากประชาชนสูงขึ้นเรื่อยๆ และกด

กับกลุ่ม”รัฐพันลึก” มากขึ้นไปด้วย แม้ว่า ”กลุ่มรัฐพันลึก” จะมีกรอบแบบไม่เป็นทางการ ในการรักษาหรือคงไว้ซึ่งผลประโยชน์ด้านสถาบันของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าประสงค์ร่วมกัน ไม่ต้องรับผิดชอบสังคมและไม่ต้องแสวงหาความชอบธรรม แต่ก็เริ่มหวั่นไหวมากขึ้นๆ สังเกตจากการเร่งสร้างรัฐราชการให้เป็นรัฐรวมศูนย์มากขึ้นโดยใช้กฎหมายพิเศษจนเป็นแบบเบ็ดเสร็จ ไม่ว่าจะการเข้าจัดแถวกับทหาร ตำรวจ ปกครอง ตูลาการ และองค์กรอิสระต่างๆ อันถือเป็นกลไกบังคับของรัฐแบบเบ็ดเสร็จ ตลอดจนการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนใหญ่ที่สนับสนุน ”กลุ่มรัฐพันลึก” แบบนำเกลียดจนเกือบจะเป็นผู้ออกนโยบายรัฐในปัจจุบัน เช่น กลุ่มทุนพลังงานบางบริษัท เพียงแค่ 8 ปีของรัฐบาลนี้ขยายตัวถึง 8 เท่า ผูกขาดตลาดเกือบ 20 เปอร์เซนต์ ยังจะมีนโยบายกัญชาเสรีที่ยังเป็นข้อกังขาของประชาชนว่าเอื้อให้กับกลุ่มทุนพรรคร่วมรัฐบาล ดังมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนำมาอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลครั้งที่ผ่านมานี้ด้วย ฯลฯ การกระทำแบบนี้ทำให้ ”กลุ่มรัฐพันลึก” ไม่เคยคิดที่จะประสานประโยชน์กับ ”กลุ่มพลังประชาธิปไตย” เลย ก็เพราะคิดว่าการจัดแถวเช่นนี้จะเอาอยู่ เพียงแต่รักษาหรือคงไว้ซึ่งผลประโยชน์ด้านสถาบันของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าประสงค์ร่วมกัน ไม่ต้องรับผิดชอบสังคมและไม่ต้องแสวงหาความชอบธรรม แต่ผลปรากฏว่าคำตอบคือไม่ใช่ ความขัดแย้งในสังคมนับจะรุนแรงเพิ่มมากขึ้นและแนวร่วม ”กลุ่มพลังประชาธิปไตย” ก็ขยายแนวกว้างขวาง หลายกลุ่มหลายแนวมากขึ้นเรื่อยๆ และเริ่มเห็นด้วยกับเป้าหมายของ ”กลุ่มราษฎร” ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมไทย

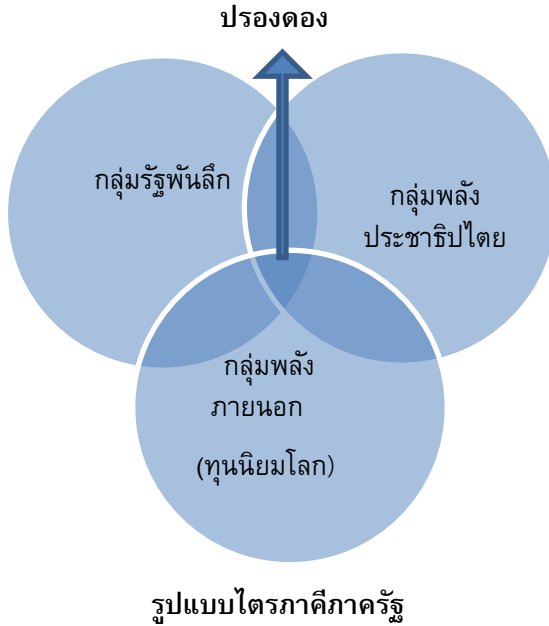
รอล์ฟ ดาห์เรนดอล์ฟ (Ralf Dahrendorf) กล่าวว่า ”ความขัดแย้งไม่ได้เกิดจากชนชั้น แต่เกิดจากการมีสิทธิอำนาจ ทำให้เกิดสองกลุ่มคือกลุ่มที่มีสิทธิอำนาจกับกลุ่มไม่มีสิทธิอำนาจ ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างมีผลประโยชน์แอบแฝง จึงทำให้

แต่ละกลุ่ม สามารถประสานประโยชน์กันได้ แต่ก็ยอมรับว่าความขัดแย้งของสองกลุ่มนี้อาจเปลี่ยนแปลงโครงสร้างได้” (Ralf Dahrendorf ,1968, p. 125) ผู้เขียนเห็นด้วยกับแนวคิดของราล์ฟ ดาร์เรนดอร์ฟ ที่มองความขัดแย้งในสังคมการเมืองว่าเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันใน “สิทธิอำนาจ” (Authority) โดยราล์ฟ ดาร์เรนดอร์ฟ กล่าวว่า ความไม่เท่าเทียมกันในสังคมนั้น เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิอำนาจ (Authority) ดังนั้นกลุ่มที่เกิดขึ้นภายในสังคมจึงมีสองประเภทคือ กลุ่มที่มีสิทธิอำนาจกับกลุ่มที่ไม่มีสิทธิอำนาจ ทำให้สังคมเกิดกลุ่มแบบไม่สมบูรณ์ (Quasi-groups) ของทั้งสองฝ่าย ที่ต่างก็มีผลประโยชน์แอบแฝง (latent interest) อยู่เบื้องหลัง ซึ่งแต่ละฝ่ายจึงต้องพยายามรักษาผลประโยชน์ของตนเอาไว้ โดยมีผู้นำทำหน้าที่ในการเจรจาเพื่อปรองดองผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ส่วนระดับของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะรุนแรงมากหรือรุนแรงน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับการจัดการและการประสานผลประโยชน์ของกลุ่มที่ครอบงำ และยังเห็นว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นผลมาจากความกดดันจากภายนอกโดยสังคมอื่น และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นสามารถควบคุมได้ด้วยการประนีประนอม นอกจากนี้ ดาร์เรนดอร์ฟ ยังเห็นว่าความขัดแย้งสามารถทำให้โครงสร้างมีการเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนประเภทของการเปลี่ยนแปลง ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลง และขนาดของการเปลี่ยนแปลงนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง เช่น อำนาจของกลุ่ม ความกดดันของกลุ่ม (รณันธร พลชาติ, 2558)

จากแนวคิดดังกล่าวของราล์ฟ ดาร์เรนดอร์ฟ ผู้เขียนขอนำมากำหนดเป็นตัวแบบวิเคราะห์กลุ่มพลังสังคมในสังคมการเมืองไทย และผู้เขียนขอให้ค่านิยามแต่ละกลุ่มดังนี้คือ “กลุ่มรัฐพันลึก” ถือเป็นกลุ่มที่มีสิทธิอำนาจในปัจจุบันคือ

กลุ่มอำนาจที่ร่วมกันต่อต้านขบวนการประชาธิปไตยหรือการเมืองเปิดที่ประชาชนในวงกว้างมีส่วนร่วมสูงมักประกอบด้วย ทหาร ตำรวจ ตุลาการและองค์กรอิสระ ข้าราชการที่มีตำแหน่งบริหารราชการในรัฐปกติ แต่ร่วมทำกิจกรรมแอบแฝงที่มีอำนาจเหนือรัฐปกติ โดยกระทำการแบบไม่เปิดเผยหรือกระทำแบบลับๆ และสามารถสร้างสถานการณ์เพื่อสั่นคลอนรัฐปกติหรือเพื่อนำไปสู่การรัฐประหารล้มล้างรัฐปกติ มีกรอบแบบไม่เป็นทางการ ในการรักษาหรือคงไว้ซึ่งผลประโยชน์ด้านสถาบันของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าประสงค์ร่วมกัน ไม่ต้องรับผิดชอบสังคมและไม่ต้องแสวงหาความชอบธรรม (เกษียร เตชะพีระ, 2559) และ “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” เป็นกลุ่มที่ไม่มีสิทธิอำนาจ คือกลุ่มพรรคร่วมฝ่ายค้านและภาคประชาชนที่ยืนยันการต่อสู้ตามระบอบประชาธิปไตยคัดค้านรัฐบาลสีบตอดอำนาจในปัจจุบัน และถือเป็นคู่แข่งในสังคมการเมืองไทยปัจจุบันสำหรับผู้นำกลุ่มทั้งสองเป็นผู้ใด คงให้เป็นหน้าที่ของสังคมไทยที่จะเป็นผู้กำหนดเนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยยังไม่สามารถกำหนดออกมาได้ชัดเจนหรือผู้นำกลุ่มแต่ละกลุ่มยังไม่ปรากฏตัวหรือเป็นที่ยอมรับว่าเป็นคู่แข่งกัน การปรองดองที่คิดว่าจะเกิดขึ้นก็คงจะเป็นไปไม่ได้ และความขัดแย้งก็จะคงดำรงอยู่คู่สังคมการเมืองไทยไปอีกนาน และแน่นอนความขัดแย้งนี้อาจจะทวีความรุนแรงขึ้น จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมการเมืองไทยขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากได้รับการกดดันจากตัวแปรสำคัญคือ “กลุ่มพลังภายนอก” คือกลุ่มพลังทุนนิยมโลก มีการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจโลกเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ นั่นคือบริเวณที่เป็นศูนย์กลางจะสามารถสั่งการให้บริเวณอื่นทำตามเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของตน (กุลลดา เกษบุญชู มีดี, 2543)

ผู้เขียนขอขยายความกลุ่มพลังสังคมไทยปัจจุบันขึ้นมาดังนี้ กลุ่มพลังสังคมที่มีสิทธิอำนาจ ในปัจจุบันคือ “กลุ่มรัฐพันลึก” ส่วนกลุ่มที่ไม่มีสิทธิอำนาจก็คือ “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” และกลุ่มตัวแปรที่สำคัญคือ “กลุ่มพลังภายนอก” อันหมายถึง “กลุ่มทุนนิยมโลก” ทั้งสามกลุ่มนี้ถือเป็น “โครงสร้างอำนาจรัฐ” หรือ “ไตรภาคีอำนาจ”

“กลุ่มรัฐพันลึก”: เออเซนี เมริโอ ให้ความจำกัดความว่าเป็น กลุ่มอำนาจที่ร่วมกันต่อต้านขบวนการประชาธิปไตยหรือการเมืองเปิดที่ประชาชนในวงกว้างมีส่วนร่วมสูงมักประกอบด้วย ทหาร ตำรวจ ตุลาการ ข้าราชการที่มีตำแหน่ง

บริหารราชการในรัฐปกติ แต่ร่วมทำกิจกรรมแบบแบ่งที่มีอำนาจเหนือรัฐปกติ โดยกระทำการแบบไม่เปิดเผยหรือกระทำแบบลับๆ และสามารถสร้างสถานการณ์เพื่อสั่นคลอนรัฐปกติหรือเพื่อนำไปสู่การรัฐประหารล้มล้างรัฐปกติ มีกรอบแบบไม่เป็นทางการ ในการรักษาหรือคงไว้ซึ่งผลประโยชน์ด้านสถาบันของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าประสงค์ร่วมกัน ไม่ต้องรับผิดชอบสังคมและไม่ต้องแสวงหาความชอบธรรม (เกษียร เตชะพีระ, มติชนสุดสัปดาห์, 2559)

“กลุ่มพลังประชารัฐไทย” คือกลุ่มที่มองเห็นด้วยตาเปล่า มีลักษณะเป็นประชารัฐไทย มาจากการเลือกตั้งหรือออกมาเรียกร้องตามรัฐธรรมนูญกำหนด ตามระบอบประชารัฐไทย และรู้สึก ต้องรับผิดชอบต่อสังคมและต้องแสวงหาความชอบธรรมทางการเมือง เช่นพรรคร่วมฝ่ายค้านและกลุ่มภาคประชาชนที่ออกมาคัดค้านรัฐบาลปัจจุบัน

“กลุ่มพลังภายนอก” คือกลุ่มพลังทุนนิยมโลก มีการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างบริเวณต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจโลก เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ นั่นคือบริเวณที่เป็นศูนย์กลางจะสามารถสั่งการให้บริเวณอื่นทำตามเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของตน (กุลลดา เกษบุญชู มีดี, 2543) เช่นกลุ่มทุนโลกตะวันตกที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ หรือประเทศจีน รัสเซีย อินเดีย ที่เป็นผู้นำกลุ่มทุนบริกซ์

คุณภาพของกลุ่มพลังทางสังคม หรือการปฏิวัติเงียบ (Passive revolution) หรืออาจเรียกว่าความปรองดอง เป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจหรือปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองเพื่อรักษาไว้ซึ่ง Hegemony ของชนชั้นนำ เพื่อกีดกันมวลชนส่วนมาก ออกจากการมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ และการเมือง (วัชรพล พุทธิรักษา, 2564)

จากรูปแบบไตรภาคีอำนาจข้างต้นก็ต้องยอมรับว่าขณะนี้ “กลุ่มพลังรัฐพันลี้ก” ครอบครองอำนาจนำ (Hegemony) รัฐไทยอยู่ เพราะรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ ยังมีเสถียรภาพและยังได้รับการยอมรับจากสมาชิกของระบบระหว่างประเทศและครอบงำโครงสร้างอำนาจ ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนยังมีอำนาจเชิงอุดมการณ์ หรืออำนาจนำด้านความคิด แต่อย่างไรก็ตามการครอบงำอำนาจนำนี้ จะคงดำรงอยู่ได้ระยะหนึ่ง เนื่องจาก “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” โดยเฉพาะ “กลุ่มคณะราษฎร” นั้นได้ถูก “กลุ่มรัฐพันลี้ก” กดดันปราบปรามอย่างรุนแรงและถูกอำนาจรัฐให้กฎหมายปิดปาก จับกุมคุมขังเป็นจำนวนมาก และมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องรุนแรง และกระทำต่อเด็ก เยาวชนจำนวนมาก ซึ่งก็ปรากฏต่อสายตาของชาวโลกหรือ “กลุ่มพลังภายนอก” โดยเฉพาะกลุ่มพลังทุนนิยมโลกตะวันตก ที่ยึดถือเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นกฎเหล็กสำคัญต่อเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้น “กลุ่มพลังรัฐพันลี้ก” ก็ต้องปรับตัวตอบสนองต่อความต่อข้อเรียกร้องของ “กลุ่มพลังภายนอก” และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์จะต้องไม่ใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มคณะราษฎรและให้คำมั่นสัญญาต่อนานาชาติประเทศว่าจะต้องรับฟังความคิดเห็นของ “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” และปล่อยตัว “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” ที่ถูกควบคุมจากอำนาจรัฐของ “กลุ่มรัฐพันลี้ก” จริงอยู่ “กลุ่มพลังภายนอก” หรือ “พลังทุนนิยมโลก” โดยเฉพาะทุนนิยมตะวันตกนั้น ได้ออกห่างจาก “กลุ่มพลังรัฐพันลี้ก” ไปตั้งแต่การรัฐประหารด้วยเงื่อนไขรัฐเผด็จการ และออกจากภูมิภาคนี้ไปนานตั้งแต่สมัยรัฐบาลโดนัลด์ ทรัมป์ แต่รัฐบาลไบเดนฯ ปัจจุบันกำลังจะกลับเข้ามาภูมิภาคนี้อีกครั้ง โดยพยายามแบ่งอำนาจในภูมิภาคนี้กับรัฐบาลจีนสี จิ้น ผิง กลุ่มพลังภายนอกใหม่ ที่ใกล้ชิดกับ “กลุ่มพลังรัฐพันลี้ก” อย่างมากในปัจจุบัน กรณีนี้ก็

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ ถ้าหาก “กลุ่มพลังรัฐพันลึก” ไม่สร้างความสมดุลระหว่างสองพลังภายนอกนี้เชื่อว่าอีกไม่นานพลังภายนอกตะวันตกจะต้องเข้ามาเป็นตัวแปรในเกมขัดแย้งระหว่างสองพลังภายในคือ “พลังรัฐพันลึกและพลังประชาธิปไตย” ซึ่งแน่นอนพลังภายนอกตะวันตกย่อมจะเป็นฝ่ายสนับสนุนพลังประชาธิปไตยที่เขายึดถือและเป็นต้นแบบของระบอบประชาธิปไตยและในประวัติศาสตร์ก็ให้เห็นหลายครั้งในวิกฤติภายในของประเทศเรา “พลังภายนอกหรือทุนนิยมโลก” มักจะเป็นตัวแปรชี้ขาดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างรัฐไทยมาโดยตลอด นอกจากนี้ปัจจุบันสังคมการเมืองไทยได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางการเมืองและมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิดทางการเมืองไปมากแล้ว จากสื่อโซเชียลมีเดียสมัยใหม่ ทำให้ “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” เกิดการเรียนรู้ในเรื่องประชาธิปไตย เรื่องสิทธิเสรีภาพ เรื่องสิทธิมนุษยชนในระดับสากล มีการติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดข้ามชาติ ทำให้การครอบงำในพื้นที่สังคมนุติการณ์ของ “กลุ่มพลังรัฐพันลึก” ที่โฆษณาชวนเชื่อประสบผลสำเร็จมาอย่างยาวนานกลับไม่ได้ผล สังเกตจากข้อเรียกร้อง “กลุ่มคณะราษฎร” หรือ “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” ไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมืองฝ่ายค้าน และกลุ่มพลังมวลชนไม่ว่าจะเป็น กลุ่มประชาชนปลดแอก กลุ่มนักเรียนแล้ว กลุ่มธรรมศาสตร์ปลดแอกฯลฯ “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” เหล่านี้ล้วนมาจากโครงสร้างอำนาจประวัติศาสตร์ ที่มีการต่อสู้ของชนชั้นมาอย่างยาวนาน ถือเป็นการรวมตัวกันเป็น “กลุ่มประวัติศาสตร์” (Historical Bloc) ที่เรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร” อันถือเป็น “ปัญญาชนจัดตั้ง” (Organic Intellectuals) ซึ่งแยกตัวออกมาจาก “ปัญญาชนสามัญ” (Tradition Intellectuals) เพื่อออกมาเป็นผู้นำในการตอบโต้คุณธรรมณ์และวัฒนธรรม โดยใช้กลยุทธ์ “สงครามเคลื่อนไหวทางการเมือง” (War of

Movement) เพื่อเข้าแย่งชิงอำนาจรัฐในพื้นที่ “สังคมอุดมการณ์” (Social Society) ภายใต้วาทกรรมที่ว่า “รัฐบาลสืบทอดอำนาจเผด็จการ” เพื่อทำลายความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาลประยุทธ์ฯ จนกระทั่งปัจจุบันประชาชนต่างยินยอมพร้อมใจ (consent) ยอมรับกับอำนาจนำ (Hegemony) ของปัญญาชนจัดตั้ง “คณะราษฎร” จึงทำให้กลุ่มคณะราษฎร รุกเข้า “พื้นที่สังคมการเมือง” (Political Society) ของรัฐบาลประยุทธ์ฯ เพื่อแย่งชิงกลไกอำนาจรัฐ โดยเริ่มจากการนัดชุมนุมปิดถนน และเดินขบวนเรียกร้องทางการเมืองต่อรัฐบาลประยุทธ์ฯ จำนวน 3 ข้อ คือ ให้นายกรัฐมนตรีลาออก ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ และปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ แม้ว่ารัฐบาลประยุทธ์ฯ จะประกาศภาวะฉุกเฉินก็ตาม แต่พวกเขา ก็มีเป้าหมายในการเข้าบ่อนเซาะทำลายอำนาจรัฐของรัฐบาลประยุทธ์ฯ หาก “คณะราษฎร” ได้รับชัยชนะต่อกลยุทธ์ “สงครามช่วงชิงพื้นที่” (War of Position) นี้ ก็จะทำให้รัฐบาลประยุทธ์ฯ เป็นรัฐที่ไร้ซึ่งการครองอำนาจนำ และจะสูญเสียอำนาจรัฐไปในที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “กลุ่มพลังภายนอกหรือกลุ่มทุนนิยมโลก” ที่จะเป็นตัวแปรในการชี้ขาด

ดังนั้นหาก “กลุ่มพลังรัฐพันลึก” ยังคิดว่าครองอำนาจนำในพื้นที่สังคมอุดมการณ์ (Social Society) เหนือกว่า “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” และไม่ยอมปรองดองประสานประโยชน์ แอบแฝงของแต่ละกลุ่มให้ลงตัวจนเกิดความสมดุล เชื่อว่าระหว่างความสัมพันธ์ทางการผลิตและพลังทางสังคม ก็จะทำให้เกิดการต่อสู้เพื่อกำหนดความสัมพันธ์โครงสร้างอำนาจขึ้นมาใหม่ อันจะทำให้เกิดการขัดแย้งภายในโครงสร้างอำนาจเดิมและหาก “พลังภายนอกหรือพลังทุนนิยมโลก” เข้ามาสนับสนุน เชื่อว่าก็คงเป็นดังที่ อเล็กซิส เดอ ต็อกกักวิลล์ (Alexis de

Toqueville) กล่าวในการปฏิวัติฝรั่งเศสว่า “ การปฏิวัติฝรั่งเศสเป็นผลลัพธ์ของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ใน 2 ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางการเมืองและการเปลี่ยนแปลงทางความคิด” (ปิยบุตร แสงกนกกุล, 2560.) ด้วยเพราะเศรษฐกิจจะเป็นตัวกำหนด ดังจะเห็นว่าเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศปัจจุบันเริ่มมีผลกระทบต่อรัฐบาล อันเป็นผลจากสถานการณ์ไวรัสโควิด – 19 และราคาน้ำมัน ที่กระทบต่อกระบวนการของ “พลังงานนิยมภายนอก” ซึ่งจะตั้งชนชั้นภายในรัฐเข้าสู่ระบบสากลนิยมรัฐ ตามที่ทุนนิยมโลกต้องการและเมื่อนั้น “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” ก็จะกลับมาครองอำนาจนำในรัฐไทยอีกครั้ง

บทสรุป

ภายใต้รัฐบาลประยุทธ์ฯปัจจุบัน ถือเป็นตัวแทนของ “กลุ่มพลังรัฐพันลึก” เป็นรัฐที่ทำหน้าที่เป็นเพียงเครื่องมือการครอบงำทางชนชั้น และคอยอำนวยความสะดวกให้กับชนชั้นนายทุนในการกดขี่ ขูดรีดส่วนเกินจากชั้นชั้นล่างโดยเฉพาะในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ จากการบริหารงานที่ไร้ประสิทธิภาพของรัฐบาลประยุทธ์ฯ และจากการถูกซ้ำเติมจากโรคไวรัส โควิด 19 และราคาน้ำมันจากตลาดโลกปัจจุบัน และประกอบกับการออกนโยบายต่างๆที่รัฐบาลประยุทธ์ฯ ออกมัล้วนแต่เป็นนโยบายที่สนองตอบต่อชนชั้นนายทุนทั้งสิ้น “กลุ่มพลังประชาธิปไตย” จะเข้าแย่งชิงอำนาจรัฐในพื้นที่ “สังคมอุดมการณ์” (Social Society) ต่อต้านด้วยวาทกรรม “รัฐบาลสืบทอดอำนาจเผด็จการ” เพื่อทำลายความชอบธรรมทางการเมืองของรัฐบาลประยุทธ์ฯ จนเกิดความยินยอมพร้อมใจ

(consent) ยอมรับกับอำนาจนำ(Hegemony)ของ “กลุ่มพลังประชาธิปไตย”ในที่สุดและสามารถรุกเข้า “พื้นที่สังคมการเมือง” (Political Society) ของรัฐบาลประยุทธ์ เพื่อแย่งชิงกลไกอำนาจรัฐของรัฐบาลประยุทธ์ และได้รับชัยชนะต่อกลยุทธ์”สงครามช่วงชิงพื้นที่” (War of Position) ก็จะทำให้รัฐบาลประยุทธ์เป็นรัฐที่ไร้ซึ่งการครองอำนาจนำและจะสูญเสียอำนาจรัฐไปในที่สุด แต่สิ่งสำคัญที่สุดของกลุ่มพลังประชาธิปไตยต้องอาศัยแรงหนุนจาก “กลุ่มพลังภายนอกหรือกลุ่มทุนนิยมโลก” ที่จะเป็นตัวแปรในการชี้ขาด คงมีแต่“การปรองดอง”หรือที่อันโตนิโอ กรัมซี้ เรียกว่า “ปฏิวัติเงียบ” (Passive revolution) (วัชรพล พุทธรักษา, 2564.) เท่านั้น ที่จะหยุดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจรัฐที่จะเกิดขึ้นได้ โดยผู้นำกลุ่มพลังอำนาจทั้งสองมาทำหน้าที่เจรจาเพื่อปรองดองผลประโยชน์ซึ่งกันและกันครั้งนี้ และจัดการและประสานประโยชน์แอบแฝงของตนเอง เพื่อลดระดับความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตามแนวคิดดังกล่าวของ ราล์ฟ ดาร์เรนดอล์ฟ (รณันธร พลชาติ, 2558.)

เอกสารอ้างอิง

กนกรัฐ เลิศชูสกุล และธนาพงศ์ เก่งไพบูลย์. (2564). รายงานวิจัยเบื้องต้นเรื่อง การก่อตัว พัฒนาการและพลวัตการชุมนุมทางการเมืองแยกดินแดนช่วง สค.-ตค. 2564, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กุลลดา เกษบุญชู มีดี. (2543). หนังสือที่มาช่วยชีวิต, วารสารสังคมศาสตร์ 31(1), 155-171.

เกษียร เตชะพีระ. (2559). “รัฐพันลึก vs. สังคมพันลึก”. สืบค้นจาก https://www.matichonweekly.com/column/article_536 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2564.

ธัญ เกตวงกต. (2553). บทบาทของสถาบันศาลรัฐธรรมนูญกับตุลาภิวัตน์, สืบค้นจาก <http://www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=1462> เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2564.

เนาวรัตน์ สำราญสุข. (2557). บางกอกโพสต์เผยแพร่: คู่ยกกับประยุทธ์ตั้งแต่ปี 2553: เจรจาลับมุ่งเป้าระบอบทักษิณ, สืบค้นจาก <https://mgronline.com/politics/detail/9570000070734> เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2564.

ปิยนุตร แสงกนกกุล. (2560). ประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาปฏิวัติฝรั่งเศส, สืบค้นจาก https://www.matichonweekly.com/column/article_25019. เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2564.

รณันธร พลชาติ. (2558). *การใช้สื่อทางสังคม: เฟซบุ๊ก ในการดำเนินการทางการเมืองไทย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการเมือง, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วัชรพล พุทธรักษา. (2564). *กลุ่มพลังสังคม: อันโตนิโอ กรัมชี่กับตัวแสดงทางการเมือง*, สืบค้นจาก

https://www.academia.edu/1147625/2011_in_Thai_

สุรชาติ บำรุงสุข. (2563). *ทหาร (ไม่) อาชีพ จากปี 2552-2554: สงครามสี่เสี้ยวสู่การเข้ามาของนายทหารหญิงคนแรก*, สืบค้นจาก

https://www.matichonweekly.com/column/article_386496 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2564.

Dahrendorf, R. (1968). *Essays in theory of society*. Calif.: Stanford University Press.